

A zsidóság a német megszállás idején

A háboru előrehaladtával a németek nagy nyomást gyakoroltak a megszállott országok kormányaira, valamint szövetségeseikre, hogy megszorító intézkedést tegyenek a zsidóság ellen. Így Romániában megsemmisítő táborok létesültek, Horvátországban kényszermunkára fogták, Lengyelországban pedig gettókba zárták a zsidóságot. A szerb, német és bulgár zsidók—egyéb megszorítás mellett—faji megkülönböztetésként sárga csillagot viseltek.

Kállay Miklós miniszterelnök szerint a zsidókérdés Magyarországon nem faji vagy vallási probléma volt, hanem a zsidóság számaránya és gazdasági jóléte közötti aránytalanságból fakadt. A zsidóság az ország lakosságának 1938-ig 6-7 %-át, Kárpátalja és Északerdély visszatérte után pedig 8-9 %-át tette ki. Ugyanakkor a nemzeti vagyonnak 1/3-a, a nemzeti jövedelemnek pedig a fele a kezükben volt.

Amíg a Magyarországot környező államokban (Szlovákiában, Romániában, Bulgáriában, Szerbiában és Horvátországban) az 1942-43-as években a zsidó lakosság százazreit deportálták, ölték meg, nálunk ellenálltak a német követeléseknek és a zsidótörvények szigorú végrehajtása ellenére a Kállay kormány minden erőfeszítést megtett a magyar zsidóság és a szomszédos országokból idemenekültek életének megmentésére.

Ezt tanúsítja többek között Abba Eban, Izrael volt külügyminisztere „My People” című könyve 399. oldalán: „a magyarországi üldözött 800,000 zsidóság sorsa aránylag biztonságban volt egészen 1944 tavaszáig”, vagyis a teljes német megszállás idejéig.

Hitler látván a magyar kormány halogató politikáját, 1944. március 19-én, a kormányzó távollétében 11 hadosztállal megszállta Magyarországot. Mire a kormányzó kíséretével Klessheimből, a Hitlerrel való találkozásról hazaérkezett az ország az addig némileg megtartott önnállóságát is elvesztette.

A német megszálló erőkkel megérkezett a német állami titkos rendőrség, a Gestapo (Geheimstaatspolizei) is. Ennek egyik csoportja minisztereket, politikusokat, magasrangú honvéd és csendőrtiszteket tartóztatott le. Kállay miniszterelnök elfogása elől a török követségre menekült. (v. Király Gyula csendőr ezredes-t, a B.M. közbiztonsági főosztály főnökét hivatalából hurcolták el.)

A megszállás után folyamatosan jelentek meg kormányrendeletek, amelyek a zsidóság vagyonát zár alá helyezték, állampolgári jogaitak felfüggesztették, végül a nemzeti közösségből is kirekesztették. A legsúlyosabb intézkedés az április 4-én kiadott 6163/1944 B.M. rendelet volt. Eszerint a zsidóságot nemre és korra való tekintet nélküli gyűjtőtáborokba kellett szállítani, a zsidóság lakásait le kellett pecsételni, értéktárgyaikat pedig a községi, vagy városi előljárásnak kellett átadni. A zsidók összeszedését a rendelet a területileg illetékes helyi hatóságok által alakított bizottságokra bízta. Az összegyűjtés csendőrkerületenként és az ezek területén fekvő rendőrhatalóságok területén folyamatosan történt.

Az intézkedések végrehajtásában részt vettek a rendőrség, a csendőrség, a pénzügyőrség, a városi illetve vármegyei és községi előljáróságok. Az összeszedés felső irányítója a német zsidótlanító különítmény (Judendezernat) volt. Összekötőül a belügyminister Ferenczy László csendőralezredest rendelte ki. A gettózás és elszállítás részleteit a németek állapították meg és ezeket Ferenczyn keresztül hajtották végre a közigazgatással, a hatóságokkal és magyar közegekkel. Az elszállítás fedett vasúti teherkocsikban történt. A bevagonozás után a kocsikat lelakatolták és átadták a német átvevő bizottságoknak. A szerelvények Kassán keresztül hagyták el az országot.

A rendelkezések végrehajtása közben a csendőrség részéről egyetlen fegyverhasználat se fordult elő.

Kivonat:

Egy volt magyar csendőrszázados naplójából:

„...Magyarország német megszállása után a németek elrendelték Kárpátalja zsidótlanítását, mely 1944. április-májusában kb. 6 hét alatt folyt le.

Őrültk dolgoznak tartottam, mert a kárpátaljai zsidóság a cseh megszállás alatt is magyarnak vallotta magát. Később, harcaink alatt győzöttünk meg, hogy a zsidókkal kihalt a magyar szó Huszton, Munkácson és Ungvárott. Csak elvétve hallottunk a civil lakosság között magyar beszédet. Tiszthelyetteseink mondták is, hogy „nagy baj lesz ebből!” Igazunk volt. Senki se lett bűnös, sem a rendőr, sem a pénzügyőrök, sem a vasutasok, csak a csendőr lett bűnös, csak mi lettünk „náci-fasiszta tömeggyilkosok...”

v. Király Gyula ezredes-t 1944. áprilisában a német Gestapo hivatalából vitte el és egy németországi koncentrációs táborba hurcolták. v. Király volt ugyanis a belügyminisztérium közbiztonsági főosztályának főnöke és ő tiltakozott a legerélyesebben a minisztertanács előtt, hogy a csendőrséget ilyen piszkos munkára (a zsidók összeszedése stb.) igénybe vegyék. A válasz az volt, hogyha a csendőrök csinálják, egy zsidónak sem fog még a haja szála se meggörbülni. De ha Magyarország nem vállalja, akkor a németek küldik az SS-t és a zsidókat már itthon, Magyarországon agyonlövik. Ezt akarta a kormány elkerülni és bennünket dobtak oda áldozatnak.

v. Király ezredes a háború után nem ment haza, hanem Sao Paulo-ba vándorolt ki és ott halt meg 1979-ben...”

Dr. Rektor Béla: A m. kir. Csendőrség oknyomozó története c. könyvének részlete alapján

*Összeállította Dr. Kiss Gyula
m. kir. csendőrszázados*